

Олійник Т.Г.

аспірант Миколаївського державного аграрного університету

АГРОПРОМИСЛОВА ІНТЕГРАЦІЯ: СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Розвиток інтеграції у виробництві та промисловій переробці сільськогосподарської продукції в ринкових умовах набуває важливого значення для підвищення ефективності галузей агропромислового комплексу, зниження витрат сировини в процесі транспортування і зберігання, забезпечення випуску готових до споживання високоякісних продуктів харчування.

На необхідність посилення процесів інтеграції звертають увагу у своїх дослідженнях В. Андрійчук, П. Гайдуцький, О. Крисальний, П. Малік, В. Месель-Веселяк, П. Саблук та інші вчені. У їх працях розглянуті різні аспекти розвитку інтеграції в окремих галузях і сферах агропромислового комплексу. Але деякі питання розвитку агропромислової інтеграції потребують більш глибоких досліджень.

Метою цього дослідження є критичний аналіз існуючих визначень сутності й економічного зростання інтеграції та формулювання на цій основі власної думки щодо цих питань.

Відомо, що агропромислова інтеграція являє собою процес поєднання сільськогосподарського і промислового виробництва, економічною передумовою якого є безперервність науково-технічного прогресу, що ґрунтується на сукупності виробничих взаємовідносин і по-різному виявляється й удосконалюється протягом усього розвитку суспільного виробництва.

Агропромислова інтеграція відбувається з метою підвищення конкурентоспроможності виробництва, отримання вигод від його кооперування і комбінування, а також можливостей диверсифікації капіталу, що є об'єктивною необхідністю в сучасних умовах. Вона забезпечує виконання

структурними підрозділами своїх зобов'язань, дає змогу коригувати масштаби співробітництва, що дуже важливо в умовах нестабільної кон'юнктури ринку. Розвинутими формами агропромислової інтеграції є її вертикальний і горизонтальний напрям. Вертикальна інтеграція сприяє усуненню посередників з процесу збуту сировини та залученню сільськогосподарських виробників до розподілу фінансових результатів від реалізації кінцевого продукту.

Інтеграційні процеси мають велику кількість організаційних форм, які класифікуються за принципами здійснення інтеграції, формами власності, структурою управління, характером створення, організаційно-правовими аспектами.

Сучасний стан агропромислової інтеграції характеризується специфічними умовами. З одного боку, сільське господарство самостійно вже не може забезпечувати умови власного відтворення, тому що розвиток цієї галузі залежить від промисловості, яка постачає виробникам засоби та предмети праці. З іншого боку, роль самого сільського господарства для переробних підприємств є дуже значною, адже вироблена ним продукція надходить як сировина в різні галузі промисловості. На сучасному етапі переробні підприємства ще не повністю розуміють свою залежність від виробників сировини, тому вертикальна інтеграція не набуває подальшого розвитку, хоча її переваги є беззаперечними. Загострюється проблема узгодження інтересів сільськогосподарських товаровиробників і суб'єктів підприємницької діяльності із суміжних галузей і сфер. Там, де з технічних причин це неможливо, сільськогосподарські виробники мають приділити особливу увагу розвитку аграрної обслуговуючої кооперації, активніше використовувати права співвласників приватизованих підприємств переробки та агросервісу. Тоді взаємовідносини між сільськогосподарськими підприємствами та їх партнерами будуватимуться на основі не монопольного встановлення цін, а економічно обґрунтованих розцінок.

В умовах переходу АПК до ринкової економіки питання розвитку інтеграційних процесів є найбільш актуальними і потребують всебічної підтримки у їх науковому забезпеченні, відпрацюванні системи договорів і механізмів, цін і розрахунків, відповідних підходів до оподаткування.